

weel ennam eest otsast peale hakkata, ja enne kui ma omma wannemate ello luggo rāgin, sellēaegsest luggust üllepea kõnneleđa, sest noremad teie seast ei tea sedda weel mitte selgeste.

Teie kōit ollete jubba kolmekümne aastasest sōast kuulnud, mis kōil saddatuhhandetele ello otja teggi ja innimese werd poljo wallas, ja pealegi meie tallist isamaad kõrbe sarnatsels teggi. Keit se sündis usso-ōppetuse pārrast. Sest se sōdda olli tōsunud, sest et kattoliki ussolised Ewangeliumi ussulisi kōrwaste tagga liusafid. Wihha waen olli mōllemil polel wāgga suur. Wimaks kolmekümne aastase rio ja werrewallamise järrel sai rahho tehtud, Mūnsteri ja Osnabrūki linnas. Ja rahho-seaduses kinnitati et Ewangeliumi ussulistel piddi lubba ollema nisamma kui kattolikidelgi omma usso-ōppetust mōđa ellada ja Jummalatenistust piddada. Agga siin ja seal sai neile siiski pahhandust ja tūlli tehtud, ja keigeennamiste watasid kattoliki Piiskoppid wastase ja wihhamelega teiste ussoliste peale, sedda nemmad Ketseriks nimmetasid. Et kōil ka nendegi seas mōnni heldema sūddamega innimene, ja tōssine Isfanda tener olli.

Üts kes omma waljuse ja languse läbbi kurwal wiil kuulsaks sai olli Saltzburgi wallitsew Piiskop von Wirmian kes ühhe suure ossa omma keige parramaid allamaid omma hallastamata waljuse läbbi ommalt maalt wälja ajas. Mitme heldema Piiskoppi wallitjuse ajal olli rahwas sedda rahho-

seaduses kinnitud ussopriust keelmata maitsta sanud. Müüd kui Üllempiiskop Wirmian wallitsema tulli, andis temma kōrwaste kāsfo Eutteruse ussust ärratagganeda, wangipōlwe ja maast wäljalütkamisega ähwardades.

Ewangeliumi usso Wirstid pallusid nende eest agga ilmaasjata. Taggaliusamine läks ni langetis et sel rahwal muud nou ei jānud kui Piiskoppi tahtmist tehha ehk naeste ja lastega pōggeneda; se sündis siis ka pārrast ni hulgaliste et kōil peale 30,000 omma koddo mahha jätisid ja wōera madesse lätsid.

Üts suur ossa noudsid Preisi kuningga Pridik Willemi kaitsemist ja pallusid abbi. Se suur kuningas olli nisamma kui temma eelkäiad ja järrel tulliadki keige Ewangeliumi ussulistele Saksamaal üks armoline warjaja. Ja kui temma sai järrele kulanud et Saltzburgi pōggenejad mitte usso seggajad egga wastopanniad waid õiged Eutteruse usso ristiinnimesed ollid, lubbas temma neid omma male wastowōtta kui nemmad ka tuhhandete kaupa tulleffid. Taksis neile maad juhhatada, ja satis teerahha ja teejuhtisid ette.

Siis jätis se waene waewatud rahwas omma wannemate maad mahha et kōil rohke filmawee ja õhkamisega, lotes Jummalala peale ja sedda kuninglikko sonna Berlinis uskudes.

Ka firrikuid ja kolisid asjutas neile nende uus kuninglik wallitseja.